

Adverbul „primăvara“ are aspectul *навесні* (nu *весно́йу*, o *весні́* sau *по весні́*).

„Vara“ sună *вліт'і* (nu *літом* și nici *влітку*).

„Iarna“ este *взим'і* (nu *зимо́йу* sau *взімку*).

În sintagmele „fără mamă“, „fără soră“ n-am întilnit prepoziția *крем* ci *без: без маме, без сестрі*.

După aceste observații sumare asupra graiului huțul din Benea urmează să facem unele comentarii asupra graiului lipovenesc de la Tg. Frumos.

III. GRAIUL LIPOVENILOR DE LA TG. FRUMOS

§ 18. La Tg. Frumos, în afară de populația românească, sînt și vreo 200 de familii lipovenești, în total 1050 — 1100 suflete. Ceea ce ne-a frapat aici este influența extraordinară de puternică exercitată de limba romină asupra acestui grai rusc. Fenomenul este explicabil și comun tuturor graiurilor slave de pe teritoriul R.P.R. Impresia celui care ascultă un lipovean vorbind rusește este aceea a unei limbi mixte. Cînd vorbesc rusește, lipovenii de la Tg. Frumos, ca și cei din Dumasca, de la care am adunat un număr mare de exemple, introduc în graiul lor nu numai cuvinte, ci și sintagme, formule, expresii întregi ori propoziții incidente din limba romină¹. Este vorba mai cu seamă de neologisme, de cuvinte expresive, dar și de turnuri din limbajul cotidian, curent, uneori local (dialectal), pentru care graiul acestei populații nu mai oferă vorbitorilor construcțiile necesare, existente, în schimb, în limba comună. De cele mai multe ori, în locul inovațiilor interne, vorbitorii de aici folosesc expresii-cliseu, luate pe de-antregul și de-a gata din limba romină².

Înainte de a trece la analiza unor fapte din graiul lipovenilor din punctul anchetat, aș sublinia că preocupările de limba și istoria acestor populații se manifestă și în alte țări. S-ar putea menționa aici studiul publicat de Iryda Grek-Pabisowa într-un număr din „Slavia Orientalis“³.

§ 19. În observațiile care urmează vom vorbi mai întii de unele particularități fonetice, morfologice și sintactice, iar apoi de influența limbii romine asupra graiului rusc de la Tg. Frumos. Multe din faptele semnalate, prezintă, după părerea noastră, importanță pentru gramatica și dialectologia istorică a limbii ruse.

Menționăm de la început că una din trăsăturile caracteristice graiului de la Tg. Frumos, care ține în aceeași măsură de fonetică și de morfologie, este prezența lui *m* (*t*) velar (dur) la pers. III sg. și pl. a verbelor la modul indicativ: *jud'óm* „merge“, *знáжым* „ei știu“, *умира́жым* „ei mor“ etc.⁴. Fenomenul este specific și constituie o izoglosă a graiurilor rusești din Moldova. În partea de sud-est a țării noastre (Galați, Brăila și reg. Dobrogea) apare desinența *-m'(t')*.

¹ Influența asupra lexicului și sintaxei se observă și la „staroverii“ din alte țări, de exemplu, la cei de pe teritoriul R. P. Polone. În legătură cu aceasta vezi articolul *Niektóre wiadomości o staroveriach zamieszkalych na terenie Polski*, publicat de Iryda Grek-Pabisowa în „Slavia Orientalis“, VIII (1959), nr. 4, p. 135—150 (În privința influențelor de care am pomenit vezi p. 150).

² Un fapt similar am observat atît la vorbitorii de limbă idiș, cît și în limbajul romilor de la noi. Este, de altfel, un fenomen general și firesc.

³ Autoarea ne informează că a pregătit pentru tipar o monografie consacrată „staroverilor“ din R. P. Polonă.

⁴ Am notat o singură dată la pers. III sg. pe *r*, în exemplul *сгѣд'ур'*, dar se poate să mă fi înșelat.